

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

24 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019, în cauza penală în privința lui

*Arapan Mihail XXXXX, născut la
XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 24.04.2018 – 15.02.2019

instanța de apel: 06.03.2019 – 21.05.2019

instanța de recurs ordinar: 08.08.2019 – 24.03.2020

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 15 februarie 2019, Arapan Mihail a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 152 alin. (1) Cod penal și în temeiul Legii, i s-a aplicat pedeapsa 4 (patru) ani închisoare, în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 alin. (1) Cod penal, executarea pedepsei cu închisoare a fost suspendată condiționat și s-a stabilit în privința lui Arapan Mihail un termen de probă de 3 (trei) ani, dacă nu va săvârși o nouă infracțiune, îndreptățind prin comportare exemplară încrederea acordată, cu obligarea persoanei să participe la programe probațiunile în modul stabilit de autoritatea competentă.

A fost obligat Arapan Mihail să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședință fără consimțământul organului competent, în temeiul art. 90 alin. (6) din Codul penal, precum și ca, în termen de cinci zile de la intrarea sentinței în vigoare, să se prezinte la Biroul de Probațiune Călărași, pentru a fi luat la evidență în scopul supravegherii comportamentului celor condamnați cu suspendarea executării pedepsei.

A fost aplicată în privința lui Arapan Mihail măsura preventivă - obligația de a nu părăsi țara până când sentința va deveni definitivă.

A fost explicat părții vătămate, Lipcan Alexei, privitor la faptul că persoana care nu a intentat acțiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acțiune în ordinea procedurii civile.

A fost încasat din contul lui Arapan Mihail, în beneficiul statului Republica Moldova suma de 640 (șase sute patruzeci) lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru efectuarea expertizei judiciare.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că:

Arapan Mihail la XXXXX, aproximativ la ora XXXXX, aflându-se în stradă, în imediata apropiere a gospodăriei ce aparține lui Lipcan Alexei, situată în XXXXX, în urma unui conflict apărut spontan, intenționat i-a aplicat lui Lipcan Alexei multiple lovituri cu palma și pumnii peste diferite regiuni ale corpului, cauzându-i astfel leziuni corporale sub formă de traumă cranio-cerebrală cu echimoza în regiunea ochiului stâng, hemoragie sub conjunctiva ochiului stâng și comoție cerebrală, fracturi ale coastelor 7 și 8 pe stânga, pe linia scapulară, care se califică ca vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către partea vătămată Lipcan Alexei prin care a solicitat casarea parțială a sentinței Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 15 februarie 2019, și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care lui Arapan Mihail să-i fie numită o pedeapsă mai aspră cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, și încasarea din contul lui Arapan Mihail, în beneficiul său a prejudiciului material (cheltuieli pentru tratament) în mărime de 6000 lei și 50 000 lei prejudiciul moral în legătură cu delegarea sănătății de lungă durată.

3.1 În motivarea apelului partea vătămată a indicat că:

- din materialele dosarului rezultă că a prezentat probe cu privire la probe și cheltuieli pe care le-a suportat în procesul tratamentului ca rezultat al maltratării sale de către inculpat;

- la faza de urmărire penală a prezentat mai multe bonuri de plată și extrase din foaie de boală care dovedesc cu certitudine că inculpatul l-a bătut cu bestialitate, fără nici o milă, astfel cauzând dereglări de sănătate pe mult timp înainte, solicitând totodată de la procuror ca să fie recunoscut ca parte vătămată și să fie încasate cheltuielile pentru tratament.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019 a fost admis din alte motive apelul părții vătămate Lipcan Alexei, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

A fost încetat procesul penal în privința lui Arapan Mihail, în legătură cu împăcarea părților în temeiul art. 109 Cod penal.

5. Pentru motivarea soluției, instanța de apel a reținut următoarele:

La pronunțarea sentinței prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că în acțiunile inculpatului se conțin elementele infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova.

Instanța de apel, analizând și apreciind declarațiile părții vătămate prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor a apreciat ca fiind utile, veridice, consecvente, pertinente și utile, din care se atestă vina inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, mai mult, declarațiile părții vătămate coroborează cu declarațiile martorilor.

Instanța de apel a analizat inclusiv declarațiile inculpatului prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor ca fiind corespunzătoare adevărului, fiind oferite în sensul ca inculpatul să se eschiveze de la răspunderea penală, mai mult, depozițiile inculpatului sunt combătute prin declarațiile părții vătămate, dar și a martorilor, analizate și a apreciate mai sus, mai mult, culpa inculpatului este demonstrată și prin sistemul de acte și documente acumulate și administrate în cadrul urmăririi penale.

Instanța de apel a constatat prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, sistemul de acte și documente acumulate și administrate în cadrul urmăririi penale din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor, a apreciat ca fiind dobândite cu respectarea normelor de procedură, fiind pertinente, concludente și utile, care coroborează între ele, dar și cu declarațiile părții vătămate și a martorilor care fiind cumulate combat argumentele inculpatului și indică că prin acțiunile sale intenționate.

Instanța de apel, a stabilit că Arapan Mihail a comis infracțiunea prevăzută la art. 152 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova, vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmările prevăzute la art. 151 Cod penal, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată a sănătății,

comisă cu vinovăție, context în care se întrunește temeiul real și juridic de tragere a persoanei la răspundere penală.

Instanța de apel a constatat că în ședința instanței de apel, a fost înaintată cerere de către partea vătămată Lipcan Alexei în care s-a solicitat încetarea procesului penal în privința lui Arapan Mihail, în legătură cu împăcarea părților.

Fiind audiat pe marginea acestei cereri, în cadrul ședinței din instanța de apel, partea vătămată a susținut cererea și a solicitat admiterea sa pe motivele invocate.

Inculpatul Arapan Mihail, în ședința instanței de apel, fiind asistat de apărătorul său nu a obiectat asupra cerinței părții vătămate, mai mult cererea de încetare a procesului a fost contrasemnată de apărătorul inculpatului și inculpat.

6. Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, prin care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței Judecătorei Strășeni, sediul Călărași din 15 februarie 2019, fără modificări.

6.1. În motivarea recursului ordinar, procurorul a menționat că:

- instanța de apel, a considerat că la pronunțarea sentinței prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că în acțiunile inculpatului se conțin elementele infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova;

- instanța de apel a constatat existența unei circumstanțe care exclude răspunderea penală a inculpatului Arapan Mihail - împăcarea părților, circumstanță care așa cum constată instanța de apel, a intervenit după pronunțarea sentinței;

- circumstanța enunțată a intervenit în timpul examinării cauzei în ordine de apel și este bazată pe cererea părții vătămate Lipcan Alexei care în ședința instanței de apel a solicitat încetarea procesului penal în privința inculpatului Arapan Mihail pe motiv că s-ar fi împăcat;

- în ședința instanței de apel inculpatul a refuzat să facă declarații, iar în ședința primei instanțe și-a recunoscut vinovăția în comiterea faptei prejudiciabile;

- fiind audiat pe marginea cererii privind încetarea procesului penal în legătură cu împăcarea părților, inculpatul Arapan Mihail, în ședința instanței de apel, fiind asistat de apărătorul său nu a obiectat asupra

cerinței părții vătămate, mai mult cererea de încetare a procesului a fost contrasemnata de apărătorul inculpatului și inculpat;

- procurorul participant la susținerea acuzării de stat în instanța de apel nu a susținut cererile părții vătămate și a inculpatului, solicitând să fie respinse deoarece art. 109 Cod penal, nu este aplicabil la această etapă a procesului penal;

- examinarea cauzei în apel este o continuare a examinării fondului, prin urmare, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată declanșat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că, provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat;

- cererea de încetare a procesului penal în legătură cu împăcarea părților nu mai putea fi adresată după ce instanța de fond s-a retras în deliberare pentru pronunțarea sentinței.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În particular avându-se în vedere recursul ordinar, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, când eroarea admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului

și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

Totodată, Colegiul evidențiază și prevederile art. 414 Cod de procedură penală, în care se stipulează asupra căror chestiuni de fapt și de drept urmează să se expună instanța, la etapa judecării cauzei în procedura de apel.

În particular, la chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În acest context este relevant de specificat că, la judecarea apelului, în conformitate cu art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Așadar, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urma să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către aceștia, în cazul stabilirii culpei și să se expună la principalele motive invocate în ordine de apel.

Însă, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Potrivit recursului declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, autorul își întemeiază criticile, prin

prima cazurilor de casare prevăzute la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Din conținutul criticilor expuse de către recurent, Colegiul penal lărgit reține că acesta în esență semnalează acel fapt că prin decizia instanței de apel nu s-a dat răspuns la întrebarea dacă pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond, împăcarea părților în temeiul art. 109 Cod penal nu ar fi fost discutată la fazele inferioare a judecării cauzei.

Verificând criticile expuse în recursul declarat, în raport cu lucrările cauzei, Colegiul penal lărgit constată, că acesta este întemeiat, deoarece instanța de apel la judecarea cauzei nu a examinat-o sub toate aspectele și nu a dat răspuns la întrebarea privind momentul până la care urma să intervină împăcarea părților conform art.109 alin. (2) Cod penal, ținând cont de faptul că în instanța de apel, acuzatorul de stat a obiectat în privința cererii părții vătămate și a inculpatului, invocând că nu este aplicabil art. 109 Cod penal la această etapă a procesului penal.

Alt aspect ce necesită a fi nominalizat, este faptul că reglementarea în art. 109 Cod penal, stabilește momentul final până când poate avea loc împăcarea părților.

Astfel, instanța de apel la judecarea fondului cauzei și în urma concluzionării împăcării părților cu încetarea părților în temeiul art. 109 Cod penal, nu a verificat complet acest aspect și anume că în temeiul alin. (2) art. 109 Cod penal, împăcarea produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și pînă la retragerea completului de judecată pentru deliberare. Pînă la acest moment, părțile se pot împăca în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 109 alin. (1) Cod penal, cu excepția celor prevăzute de art. 276 alin. (1) Cod de procedură penală.

Circumstanțele expuse atestă că, instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile prescrise de lege, deoarece a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, hotărârea atacată necuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția, prin urmare temeiurile invocate de recurent găsindu-și confirmarea.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării

totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlătore erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2019, în cauza penală în privința lui *Arapan Mihail XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 28 mai 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena